

Stichting

**Bokkenrijders:
mythe of
werkelijkheid**

BELEIDSPLAN 2021/2022

Secretariaat:
Gerardsstraat 6
6372KH Landgraaf
info@bokkenrijdersonderzoek.eu
Tel: 0455324065

Inhoud

Inleiding	3
1. Visie	4
1.2 Missie en Mission Statement	5
1.2 Doelstelling	5
1.3 Strategie	6
1.3.1 Ambities	6
1.3.2 Doelstellingen	6
2. Huidige situatie	8
2.1 Activiteiten van de organisatie	8
3. Toekomst	9
4. Organisatie	10
4.1 Bestuur	10
4.2 Vrijwilligers / Werknemers	10
5. Financiën	11
5.1 Ontbinding en vereffening	11

Inleiding

Voor de een waren 'Bokkenrijders' grote bendes actief in een geheim genootschap, al dan niet als vrijheidsstrijders. Voor de ander was het fenomeen een mythe, niet meer dan een gerechtelijke dwaling. In de Euregio is het naast de mijnindustrie waarschijnlijk het meest bekende en beschreven fenomeen.

Deze Bokkenrijders zouden onze voorouders in de beide Limburgen en de streek rond Aken in de periode 1743-1794 hebben 'geterroriseerd'. Ze werden geassocieerd met bruto geweld en goddeloosheid. Door het afleggen van een godslasterende eed zouden ze een pact met de duivel hebben afgesloten. Deze relatie stelde hen volgens de goegemeente zelfs in staat om op bokken door de lucht te vliegen. Voor hun misdrijven werden ze in groepsprocessen op basis van het toenmalige strafrecht, gebaseerd op tortuur (foltering) berecht.

De schepenen (rechters) hechtten veelal geloof aan de fantasierijke verklaringen van 'Bokkenrijders'. Volgens het strafrecht in de 18^e eeuw leverde pijn het bewijs van waarheid. Door tortuur werden verdachten tot het afleggen van bekentenissen gedwongen. In tegenstelling tot bewijsvoering was dat noodzakelijk om de beschuldigde (ter dood) te veroordelen. De plaatselijke schepenen waren vaak onvoldoende juridisch geschoold en konden in vele gevallen moeilijk objectief oordelen vermits de 'Bokkenrijders' meestal dorps- of stadsgenoten waren.

Was hun verbeterde strijd tegen de bokkenrijders geen dwang- of waanvoorstelling die de zorgvuldigheid van het gerechtelijk onderzoek hypothekeerde? Tijdens de procesvoering kwamen immers verklikking, intimidatie en buitensporig geweld op grote schaal voor.

In de loop van vele jaren veranderde het denken over de zogenaamde bokkenrijders bende(s) sterk.

Tijdgenoten waren overtuigd van het bestaan van de bende, al had men wel bedenkingen. In literatuur van vooral de 19^e eeuw wordt een romantisch en mythisch beeld geschapen dat nauwelijks historische waarde heeft.

De eerste onderzoekers (eind 19^e eeuw en begin 20^e eeuw) volgen enerzijds het boekje van Sleinada (1779), die geen bedenkingen had over het oordeel van de rechters, en baseren zich anderzijds op de processtukken. Zij twijfelden niet aan de schuld van de beklagden en veroordeelden.

In 1933 spreekt Dorren van "Kantlichtjes op de Bokkenrijderslegende", 40 jaar later spreekt Janssen van de "grootste gerechtelijke misgreep uit de Limburgse Geschiedenis".

Blok (1991) plaatst de Bokkenrijders bendes enerzijds in Europees verband, anderzijds gebruikt hij de processtukken voor een gedetailleerde weergave van gebeurtenissen en veroordeelden, zonder kanttekeningen.

Augustus (1985, 1991, 2000) doorbreekt het traditionele verhaal en spreekt van de "Mythe van de Bokkenrijders". Bekentenissen onder tortuur verkregen hebben geen enkele waarde. Recent bevestigde François van Gehuchten de conclusies van Augustus in zijn 3-delig werk over de Bokkenrijders van Loon en Overmaas.

1. Visie

We mogen inmiddels concluderen dat er in de 18^e eeuw velen onschuldig zijn veroordeeld en (vaak gruwelijk) ter dood werden gebracht op beschuldiging een Bokkenrijder te zijn.

Wat echter blijft zijn de vragen:

- *wie* heeft de misdaden wel gepleegd?
- *waarom* is de gevestigde orde zo opgetreden tegen dorpsgenoten, burens en werknemers?

En verder:

- zijn bekentenissen onder tortuur *niets* waard?
- geven de procestukken wel een goed beeld?
- heeft justitie alles opgeblazen?
- waren het revolutionairen?

Onderzoekers hebben nog nauwelijks de relevante bronnen van de 18^e eeuw onderzocht die een goed beeld kunnen geven van de maatschappij waarin het fenomeen Bokkenrijders voeding vond en er is nagenoeg geen onderzoeker die alle 18^e eeuwse (Bokkenrijders-) processen bekeken heeft die zijn opgeslagen in archieven van de Euregio en daarbuiten.

Daarom wil de stichting 'Bokkenrijders: mythe of werkelijkheid' een allesomvattend onderzoek starten waarbij het fenomeen Bokkenrijders multidisciplinair vanuit diverse wetenschappelijke invalshoeken wordt onderzocht. Wij stellen voorop dat alleen het vermeerderen van kennis over de maatschappij van de 18^e eeuw ons in staat kan stellen tenminste goede en afgewogen antwoorden te vinden op bovenstaande vragen. Daarnaast willen wij die kennis toegankelijk maken voor historici, geïnteresseerden, scholieren en studenten middels geschrift en beeld.

1.1 Missie en Mission Statement

Onze missie:

Het opzetten van een allesomvattend internationaal onderzoek, waarbij het fenomeen Bokkenrijders in relatie tot de maatschappij van de 18e eeuw, multidisciplinair wordt onderzocht. Op zijn minst kan een dergelijk onderzoek leiden tot het genereren van goede afgewogen antwoorden op eerdergenoemde vragen.

Ons mission statement:

Vermeerdering van kennis is belangrijker dan het vinden van de ultieme verklaring.

1.2 Doelstelling

De Stichting Bokkenrijders: mythe of werkelijkheid heeft ten doel:

- een nieuw allesomvattend en internationaal onderzoek te verrichten waarbij het fenomeen Bokkenrijders multidisciplinair wordt onderzocht,
- een centraal Euregionaal bezoekersinformatiecentrum over de geschiedenis en folklore van de Bokkenrijders te realiseren,
- een wetenschappelijk documentatiecentrum voor onderzoekers en educatie in te richten,
- het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

1.3 Strategie

Om inzicht te krijgen in wie en wat de Bokkenrijders nu echt waren -mythe of werkelijkheid- is een hernieuwd en diepgaand onderzoek nodig van bronnen uit België, Duitsland en Nederland.

Daarbij moet voorop staan: het stellen van de juiste vragen, objectief registreren en analyseren, een onderzoeksbenadering hanteren waarbij uitgegaan wordt van historische feiten en de vergelijkende dimensie nadrukkelijk aanwezig is. Zelfs de reden waarom de Bokkenrijders nog altijd buitengewoon tot de verbeelding spreken is een onderzoek waard.

Door het vormen van een wetenschappelijke begeleidingscommissie, bestaande uit tenminste een rechtshistoricus, historicus, historiograaf, antropoloog, volkskundige, criminoloog, socioloog, genealoog en een archivaris, die vanuit eenieders vakdiscipline naar het fenomeen Bokkenrijders kijken en studieprogramma's opzetten, zou het mogelijk moeten zijn goede antwoorden te vinden op de vele vragen die door de kwestie van de Bokkenrijders worden opgeroepen.

1.3.1 Ambities

Om het doel van de stichting te kunnen realiseren wordt door het stichtingsbestuur een projectvoorstel gehanteerd dat de basis vormt om te komen tot een allesomvattend en internationaal onderzoek.

Het bestuur heeft de prioriteit heroverwogen die gegeven werd aan het binnenhalen van fondsen, bedoeld voor het opstellen van een projectplan op basis van genoemd projectvoorstel. In de afgelopen periode is helaas geconstateerd dat het binnenhalen van voldoende kapitaal, voor het schrijven van een projectplan, vrijwel niet te realiseren is binnen de huidige mogelijkheden van het stichtingsbestuur.

Het bestuur is daarom van mening dat de komende tijd de aandacht vooral moet uitgaan naar het organiseren van symposia waarin belangrijke kernvragen aan de orde komen zoals: een top-down of een bottom-up benadering van een geheel omvattend multidisciplinair archiefonderzoek zoals beschreven in het projectvoorstel.

1.3.2 Doelstellingen

Door de stichting zijn inmiddels twee symposia georganiseerd met als doel historici en belangstellenden te attenderen op de doelstellingen van de stichting. Bestuur heeft besloten om een vervolg te geven aan de ingeslagen weg, i.e. organisatie van symposia voor publiek en wetenschappers.

De symposia dienen enerzijds om de doelstellingen van de stichting onder de aandacht te brengen van een groter publiek en anderzijds het verbeteren van naamsbekendheid en financiële positie.

Daarnaast bestudeert het bestuur meerdere mogelijkheden om het fenomeen Bokkenrijders en de stichting onder de aandacht van een groter publiek te brengen zoals educatieve programma's, het genereren van meer naamsbekendheid en het verwerven van fondsen.

In 2021 zal verder gebouwd worden aan een professioneel werkende organisatie waarbij werken aan een gezonde financiële structuur een belangrijk punt van aandacht zal blijven.

Het bestuur streeft ook naar uitbreiding van de organisatie in bestuur en met vrijwilligers / donateurs. Voor het realiseren van de ambitieuze doelstellingen zoals die door de stichting worden nagestreefd is uitbreiding van de organisatie wenselijk.

2. Huidige situatie

De stichting 'Bokkenrijders: mythe of werkelijkheid' is 10 oktober 2016 opgericht en vindt haar oorsprong in een stuurgroep met dezelfde naam die per die datum is overgegaan in de stichting. Deze stuurgroep werd in 2012 geformeerd naar aanleiding van een oproep, tijdens een Bokkenrijderssymposium, om te komen tot een diepgaand onderzoek. In 2017 is een ANBI aanvraag ingediend en gehonoreerd. Voor het verkrijgen van deze ANBI status was een statutenwijziging nodig. Tevens is een huishoudelijk reglement opgesteld en is gewerkt aan verbetering van de corporate communicatie. De stichting beschikt over een rollup banner die in gebruik is geweest bij diverse evenementen, een flyer en een donateurs regeling met een link naar het fenomeen Bokkenrijders. Van belang is ook de eigen website en de pagina op Facebook. Via de eigen site heeft de organisatie al vragen van studenten en belangstellenden binnen gekregen en kunnen beantwoorden.

Ondanks de vooralsnog relatief lage bekendheid van de stichting mag het bestuur zich verheugen in belangstelling voor site en Facebook en komen de eerste donaties binnen.

2.1 Activiteiten van de organisatie

Het voornaamste doel van het stichtingsbestuur blijft ook in 2021/2022 het realiseren van voldoende financiële middelen ter continuering van de stichting en het organiseren van activiteiten die de doelstellingen van de stichting onder aandacht brengen van onderzoekers en publiek.

Door de coronapandemie zal in 2021 net als in 2020 onduidelijk blijven welke activiteiten op welke termijn georganiseerd kunnen worden.

Het organiseren van een (derde) symposium, verder werken aan de PR en het bepalen van een strategie om de doelstellingen van de stichting te kunnen realiseren, zullen de activiteiten zijn die ter hand worden genomen.

3. Toekomst

Onder wetenschap en publiek bestaat grote belangstelling voor het thema Bokkenrijders. De doelstellingen van de 'Stichting Bokkenrijders: mythe of werkelijkheid' mogen dan ook op warme belangstelling rekenen in alle geledingen van de maatschappij. De verwachting is dat deze belangstelling eerder zal toenemen dan afnemen. Het stichtingsbestuur concludeert derhalve dat zowel onderzoek als (eind)resultaat niet onopgemerkt zullen blijven bij een groot publiek in de Euregio en daarbuiten.

Het fenomeen Bokkenrijders wordt als iets typisch van de huidige provincies Limburg, het (huidige) Belgisch-Franstalig gebied, te weten het bisdom Luik / Graafschap Loon en het aangrenzende gebied in Duitsland ervaren.

Overigens staat de omvang van het gebied waarin de Bokkenrijders 'operationeel' zouden zijn geweest nog steeds ter discussie en is een van de aandachtspunten van het onderzoek.

Daar het ook door de meeste bewoners wordt gezien als iets 'eigens' zal dit project bijdragen aan versterking van de eigen identiteit. Het is daarom niet vreemd te mogen constateren dat het thema op veel belangstelling in de Euregio kan rekenen. Het is echter tevens een feit dat het begrip 'Bokkenrijders' als kenmerk van deze contreien gekend is in het hele land en deels in de nabuurlanden België en Duitsland. Het project kan daarom een vergaande samenwerking op wetenschappelijk, educatief en recreatief gebied in de Euregio bewerkstelligen.

4. Organisatie

De stichting staat bij de kamer van koophandel ingeschreven in het Handelsregister onder het KvK-nummer 67087760.

Het Rechtspersonen en Samenwerkingsverbanden Informatie Nummer (RSIN) is 856825190.

De organisatie beschikt over een ANBI status.

Het mailadres van de stichting is: info@bokkenrijdersonderzoek.eu

Het internetadres van de stichting is: bokkenrijdersonderzoek.eu

Postadres secretariaat:

Gerardsstraat 6
6372KH Landgraaf

4.1 Bestuur

Het bestuur is opgebouwd uit 8 personen die onbezoldigd werken voor de organisatie.

Voorzitter:	<i>dhr. L. Neervoort</i>
Penningmeester:	<i>mevr. C. Scholtens</i>
Secretaris:	<i>dhr. J. Kobben</i>
Bestuurslid:	<i>dhr. R. Braad</i>
Bestuurslid:	<i>dhr. R.K.H. Folz</i>
Bestuurslid:	<i>dhr. C. Hessels</i>
Bestuurslid:	<i>dhr. P. Schmitz</i>
Bestuurslid:	<i>dhr. F. Schoonbrood</i>

4.2 Vrijwilligers / Werknemers

De stichting heeft geen werknemers in dienst en geen vrijwilligers buiten de leden van het bestuur. Bestuursleden ontvangen geen vergoedingen.

5. Financiën

De continuïteit van de stichting, betreffende de vaste financiële lasten, is gewaarborgd voor de komende jaren. Helaas is er weinig financiële ruimte voor het organiseren van activiteiten zoals die door de stichting worden beoogd en tot doel hebben het (al dan niet deels) realiseren van de doelstellingen die de stichting nastreeft. Subsidienten of partners zullen daarom de komende jaren een belangrijke rol blijven spelen.

5.1 Ontbinding en vereffening (Artikel 12 statuten)

1. Het bestuur is bevoegd de stichting te ontbinden.
2. Op het besluit van het bestuur tot ontbinding is het bepaalde in artikel 11 lid 1 van overeenkomstige toepassing.
Artikel 11.1
Het bestuur is bevoegd deze statuten te wijzigen. Een besluit tot statutenwijziging moet met algemene stemmen worden genomen in een vergadering waarin alle bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd zijn.
3. Indien het bestuur besluit tot ontbinding wordt tevens de bestemming van het liquidatiesaldo vastgesteld. In andere gevallen van ontbinding wordt de bestemming van het liquidatiesaldo door de vereffenaars vastgesteld. Het batig liquidatiesaldo dient te worden besteed ten behoeve van een algemeen nut beogende instelling met een soortgelijke doelstelling.
4. Na ontbinding geschiedt de vereffening door de bestuurders, tenzij bij het besluit tot ontbinding anderen tot vereffenaars zijn aangewezen.
5. Na afloop van de vereffening blijven de boeken en bescheiden van de ontbonden stichting gedurende de bij de wet voorgeschreven termijn onder berusting van de door de vereffenaars aangewezen persoon.
6. Op de vereffening zijn overigens de bepalingen van Titel 1, boek 2 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing